

Wojciech Necel

„Ludzie w drodze. Nauki teologiczne o migrantach i migracjach”, red. Damian Cichy, Warszawa 2012 : [recenzja]

Nurt SVD 46/2 (132), 211-214

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzja

Damian Cichy SVD (red.), *Ludzie w drodze. Nauki teologiczne o migrantach i migracjach*, Verbinum, Warszawa 2012, 492 s. Seria *Dialog kultur i religii* 6. ISBN 978-83-7192-453-8

Ruchy migracyjne w historii ludzkości w swym natężeniu, celach i formach odpowiadają swoim czasom, a odzwierciedlając możliwości i ograniczenia migrujących – wypełnione są m.in. tęsknotą i nostalgią, strachem i lękiem, nadzieją i obawą. Zjawisko migracji jawi się jako istotny komponent cywilizacyjnego postępu ludzkości, a także jako szansa przyspieszonego rozwoju migranta oraz społeczności przyjmującej go. Jako pochodna natury człowieka jest ono zjawiskiem strukturalnym w dziejach i realizacją jednego z podstawowych praw człowieka – prawa do nieskrępowanego przemieszczania się. Na każdym etapie historii migracja kształtuje ludzki potencjał życiowy oraz wywiera istotny wpływ na bieg dziejów. Dla migrującego jest szansą ubogacenia miejsca zatrzymania się lub osiedlenia, zmusza go do ewolucyjnej przemiany myślenia i działania, otwiera na nowe sytuacje i kultury oraz weryfikuje jego etniczną i religijną tożsamość. Migracja czasami jednak niesie ze sobą straty. Spycha migrującego na margines życia społecznego, niszczy jego potencjał kulturowy i religijny, podważa wyniesione ze swego kręgu etnicznego wartości, rozbija życie duchowe, podważa jedność małżeństwa i wspólnotowość rodziny.

Zjawisko migracji, scharakteryzowane w publikacji *Ludzie w drodze. Nauki teologiczne o migrantach i migracjach* w oparciu o kryteria eklezjologiczne oraz kanonistyczne, znajduje swoje przedmiotowe wypełnienie w refleksjach nauk biblijnych, antropologii teologicznej, teologii moralnej, teologii duchowości, teologii religii, katolickiej nauki społecznej i ekumenizmu. Cenne są też próby omówienia wybranych zagadnień troski Kościoła o migrujących z punktu widzenia etnologii religii oraz teologii misji, a także teologii pastoralnej i psychologii pastoralnej.

Przekazana Czytelnikom przez środowisko naukowe Misjonarzy Werbistów refleksja teologiczna o migrantach i migracjach wskazuje, że Kościół powszechny obecny w kościołach lokalnych działają-

cych w parafiach terytorialnych świadomy jest swoich zobowiązań pastoralnych wobec przybyszów. Podejmując obowiązek rozwijania misji ewangelizacyjnej wśród wszystkich grup imigrantów – realizuje go na zasadzie inkulturacji Ewangelii, gdzie gościnność i kultura przyjęcia są pierwszymi i istotnymi elementami postawy dialogu z przybyszami. Nakreślone i usystematyzowane w części historycznej problemy duszpasterstwa imigrantów wskazują na wciąż aktualną kwestię relacji między duszpasterską działalnością Kościoła a tożsamością kulturowo-religijną przybyłych grup etnicznych. Migrant, bez względu na różnice językowe, etniczne i w obrządku, w każdym Kościele diecezjalnym i w każdej parafii terytorialnej jako pełnoprawny wierny winien otrzymać pomoc z dóbr duchowych Kościoła od właściwych duszpasterzy. Podkreślają to Autorzy zamieszczonych w publikacji opracowań i wskazują, że imigranci jako członkowie pielgrzymującego Ludu Bożego (ludzi w drodze) wymuszają ewolucyjne przeorientowanie się wspólnot z monokulturowych na interkulturowe. Od Niedzieli Pięćdziesiątnicy Kościół Chrystusa Pana doświadcza prawdy inkulturacji Orędzia Ewangelii. Troska duszpasterska o migrantów zakorzeniona jest w misyjnym nakazie Chrystusa i jest nie tylko troską o przybyłych, ale misją bycia wśród nich, z nimi i dla nich. Jako czynniki aktualizujące ją Autorzy wskazują m.in. na osobowość przybyszy, motywy przybycia, zróżnicowanie kulturowo-językowe, okres osiedlenia się mierzony kolejnymi pokoleniami i falami imigracji, etapy wielopłaszczyznowego procesu integracji migranta i jego rodziny oraz zróżnicowanie wyznaniowe i religijne.

W recenzowanej pracy cenne i wręcz nowatorskie są też inne jej stałe elementy. Krótkie biogramy Autorów poszczególnych artykułów przybliżają Czytelnikowi nie tylko ich sylwetki naukowe i doświadczenie misyjne, ale wprowadzają w środowisko naukowo-dydaktyczne polskich werbistów, współpracujące z werbistami z innych krajów. Taka metoda w kontekście całościowej redakcji przedstawia kompleks zagadnień przedmiotu oraz cel naukowych zainteresowań i prowadzonych badań. Na uwagę zasługuje zamieszczona na końcu każdego z działów redakcyjna recenzja przedstawionego materiału w języku polskim, niemieckim i hiszpańskim. W ten sposób opracowana przez werbistów publikacja może zainteresować również badaczy zjawiska migracji i duszpasterzy migrantów z innych kręgów językowych. Niezwykle cenne jest zakończenie poszczególnych recenzji wyznaczeniem kolejnych obszarów badawczych danej specjalności teologicznej, m.in. w zakresie teologii duszpasterstwa ludzi w drodze.

Trzeba podkreślić, że chociaż publikacja powstała w środowisku teologów werbistów i siłą rzeczy jest świadectwem ich uczestnictwa w misji Kościoła wobec migrujących, to jednak widać starania zarówno Redaktora, jak i poszczególnych Autorów, aby nie przywłaszczyć sobie ani zjawiska migracji, ani tym bardziej apostołowskiej troski o migrantów. Przedstawiona publikacja nie wyklucza więc dorobku innych badaczy zjawiska migracji w aspekcie teologicznym oraz doświadczeń duszpasterzy migrantów zatroskanych o dobro duchowe ludzi w drodze.

Nowość i aktualność zaproponowanego przez Wydawnictwo *Verbinum* materiału pozwala nie tylko na proste zestawienie dyscyplin teologicznych mających za swój przedmiot badawczy zjawisko migracji i związane z nim wyzwania. W kontekście wybranych zagadnień biblijnych Starego i Nowego Testamentu Autorzy prowadzą Czytelnika do spojrzenia na właściwe naturze człowieka migrowanie w jego religijnym wymiarze i ostatecznie postrzegają migrację jako domagającą się zaufania wobec wędrówki człowieka do Domu Ojca. Przedstawiona refleksja ma również charakter pastoralny. Zasygnalizowane teologiczno-antropologiczne problemy migranta wymuszają refleksję nad migrującymi i ich miejscem w Kościele lokalnym, z którego emigrują, poprzez który migrują i do którego imigrują. Wskazano również na konieczność postrzegania kultury przybyszów, ich narodowości, języka i obrządku jako kryteriów specjalnego apostołatu oraz na nieodzowność stałego wypracowywania i modyfikacji elementów kanoniczno-duszpasterskiej posługi na rzecz przybysza. Dla poszczególnych Autorów prezentowanej publikacji godność osoby ludzkiej, jej prawa i obowiązki oraz udział w komunii Kościoła stanowią bieguny orientacyjne prowadzonej refleksji.

Wobec wieloaspektowości zjawiska migracji proponowana przez werbistów publikacja *implicite* wskazuje, że w trosce o dobro duchowe migranta swoją rolę w Kościele mają do spełnienia zarówno duszpasterze kraju jego pochodzenia, duszpasterze krajów, poprzez które migruje, jak i duchowni kraju, w którym się zatrzymuje lub osiedla na stałe. W tej trosce wspierać winien ich laikat, a sami migrujący powinni być protagonistami opieki Kościoła wobec innych ludzi w drodze. Zaproponowany styl opracowania oraz teologiczno-pastoralny aspekt omawianej wielostronnie problematyki powinien zainteresować również bezpośrednio samych duszpasterzy migrantów, którzy na co dzień w ramach kanonicznych struktur opiekują się przybyszami.

I ostatnia uwaga. Podtytuł recenzowanej publikacji może sugerować, że ma ona charakter *summary* podjętego tematu. Jednak ani w zamyśle redaktora opracowania, ks. Damiana Cichego, ani ks. pro-

wincjała Andrzeja Danilewicza, a tym bardziej żadnego z Autorów zamieszczonych w niej artykułów – nie chodzi o to, aby publikacja przybrała taki charakter. Wykazane w parcjalnych recenzjach nowe obszary umieszczają publikację raczej na początku poszukiwań badawczych, a cała praca, tak dla aktualnych, jak i przyszłych badaczy zainteresowanych szeroko pojętą problematyką migracyjną, przyjmuje charakter mapy.

Wojciech Necel SChr